

LITERATURA

Torna Sánchez Piñol

‘Victus’, una novel·la sobre l’11 de setembre del 1714, la primera en castellà de l’autor, arribarà aquesta tardor

JORDI NOPCA

BARCELONA. L’estiu passat Albert Sánchez Piñol va comunicar a través del seu mur de Facebook que acabava d’enllestir la seva tercera novel·la. El pacte de silenci sobre els detalls del nou llibre s’ha mantingut durant pràcticament un any, que l’escriptor i articulista de l’ARA ha passat treballant el llibre juntament amb l’editora Isabel Martí i l’equip de La Campana. El resultat, *Victus*, superarà les 600 pàgines, serà publicat aquesta tardor i és una aproximació desmitificadora i rigorosa a la Guerra de Successió Espanyola (1701-1715), narrada per Martí Zuviría, un jove expert en l’art de fortificar i expugnar ciutats que haurà de decidir si dona suport a les tropes borbòniques o a la resistència barcelonina. El setge del 1714 i la desfeta catalana de l’onze de setembre són el nucli i la guspira creativa d’una novel·la que Sánchez Piñol ha escrit en castellà i que La Campana publicarà en aquesta llengua, sense encara precisar si més endavant serà traduïda al català, encara que l’autor mateix ha assegurat que ell no s’encarregarà d’aquesta tasca, si finalment tira endavant.

Un autor traduït a tot el món

Sánchez Piñol ha dedicat diversos anys a llegir bona part de la bibliografia sobre la Guerra de Successió: la voluntat d’explicar amb tots els matisos possibles –i, alhora, des d’una obra de ficció– el conflicte bèl·lic l’han absorbit creativament des que l’any 2005 publicà *Pandora al Congo* (La Campana). Lla-

vors, l’autor nascut a Barcelona l’any 1965 ja era un fenomen de vendes i tenia una repercussió internacional insòlita pel que fa a les lletres catalanes, en bona part gràcies a la fortuna comercial i de crítica del seu debut novel·lístic, *La pell freda* (La Campana, 2002).

El malson d’un oficial atmosfèric i el seu company Batís Caffó –que s’han d’enfrontar a un exèrcit de granotots que vénen del mar– ha aconseguit vendre més de 125.000 exemplars només en català, a més de ser traduïda a 37 llengües i comptar amb una adaptació cinematogràfica en curs. Després de *Pandora al Congo* –65.000 exemplars en català– Sánchez Piñol va reprendre la narrativa curta, el format en què s’havia estrenat l’any 2001 amb *Les edats d’or. Tretze tristos tràngols* va col·locar 25.000 exemplars en català mentre l’autor barceloní treballava en la següent novel·la amb un secretisme absolut.

Antropòleg de formació, el debut d’Albert Sánchez Piñol va ser en el camp de la no-ficció: *Pallasos i monstres* (La Campana, 2000) recollia vuit reportatges sobre dictadors africans. La denúncia de la injustícia i la deformació dels relats històrics és a la base de la seva obra literària: a *Victus*, Felip V de Borbó, Rafael de Casanova, el mariscal Berwick i fins i tot Voltaire “surten escaldats”. Sánchez Piñol ho explica en castellà en una novel·la que ja té contractades tres traduccions: la francesa, l’holandesa i la russa. Aquesta tardor, *El bosque* –adaptació d’un relat seu– inaugurarà el Festival de Sitges. —

Veritats “He volgut desmentir les falsedats dels dos bàndols” **Herència** “El nostre caràcter bipolar és herència de les conseqüències del setge de 1714” **Rauxa** “El que explica el setge barceloní no és el seny, és la rauxa” **Castellà** “Ja ho veurem, si la societat és prou tolerant per acceptar el canvi de llengua”

J.N.

Victus és una novel·la històrica que explica els anys de la Guerra de Successió.

Fa anys que hi treballo. Aquesta guerra m’ha interessat des de sempre, i durant molt de temps em vaig estar documentant, llegint tots els llibres que em van caure a les mans. Vaig començar-la a escriure, i llavors la vaig deixar una temporada, fins que em vaig adonar que començàvem a tenir el 2014 a prop: em vaig posar les piles per acabar-la abans d’aquesta data.

El narrador de la novel·la és Martí Zuviría, un personatge històric. Sabem que va existir, però només en tenim cinc referències. Zuviría era un personatge una mica estrany: era ajudant del general Villarroel, feia de traductor, es va ocupar de missions a dins i fora de la ciutat de Barcelona durant el setge...

I era un expert en l’art de fortificar i expugnar ciutats.

El que més em fascina d’aquest període històric són els setges i les fortalises. S’havia desenvolupat una enginyeria militar que t’ensenyava a construir i atacar les ciutats fortificades. Quan comences a estudiar l’època des d’un punt de vista militar les fortalises apareixen de segui-

“Al segle XXI la veritat ens és molt útil: juga a favor del catalanisme”

MANOLO GARCIA

da: aquells anys eren molt més habituals els setges que les batalles campals. Construir una fortalesa i assetjar-la era un dels fets més racionals que hi podia haver.

Zuviría aprèn la tècnica amb el marquès de Vauban.

Va portar fins a les últimes conseqüències el disseny de les fortaleses en forma d'estrella. A més, va crear un mètode per atacar-les! Després de ser educat en la racionalitat de la creació de fortificacions, Zuviría acabaria participant en el setge més irracional del segle.

Barcelona, 1714.

El que explica el setge barceloní no és el seny, és la rauxa. La derrota de 1714 ens ha fet, en part, com som: el nostre caràcter bipolar és herència de les conseqüències d'aquest setge.

Som porucs. No acabem de tirar endavant. D'altra banda, estic convençut que sense la resistència al setge de 1714 els catalans no existiríem. Recrear aquesta època m'ha permès veure el fil de plata que porta fins al catalanisme d'avui en dia. Lluitant, aquella gent va demostrar que hi havia alguna cosa que valia la pena no oblidar.

Catalunya va intentar frenar les tropes borbòniques i espanyoles. Aquella gent ho va aguantar tot. Ara tenim unes circumstàncies molt més favorables: almenys no ens bombardejaran...

Quina és la perspectiva des de la qual ha enfocat el conflicte?

El 1714 és polièdric, i cada generació l'enfoca d'una manera diferent. He volgut desmentir les falsedats dels

dos bàndols. El revisionisme historiogràfic espanyol és capaç de dir que els defensors de la Barcelona de 1714 lluitaven per la unitat d'Espanya. Això em sembla descaradíssim! El catalanisme del segle XX –i sobretot el del XIX– també ha comès errors: ha ocultat el trist paper de les classes dirigents catalanes, per exemple. Hi va haver molta botifleria i moltes febleses, cosa que reflecteixo al llibre.

El relat s'explica des de l'ambivalència de Zuviría, que tan aviat pot decantar-se pel mariscal Berwick –que comandava les tropes borbòniques– com per la resistència capitanejada pel general Villarroel. El relat s'explica des de sota. El que m'interessava és la visió popular, de trinxera. S'ha dit molt poc que Villarroel, el comandant en cap de les tropes catalanes, era castellà. Des d'una perspectiva del segle XXI, aquest fet és admirable: demostra que gent que no era catalana podia lluitar i morir per les llibertats catalanes amb molt més fervor que els dirigents autòctons. Al segle XXI, la veritat ens és molt útil: juga a favor del catalanisme.

¿Rafael Casanova queda ben parat, a la novel·la?

Pràcticament tothom en surt escaldat. Zuviría el compara amb Villarroel, que té una actitud excepcional. Dos dies abans de l'assalt del 11 de setembre va dimitir perquè no volia ser el responsable d'una massacre, si els soldats no capitulaven. Villarroel es va quedar, va ser ferit i va passar la resta de la seva vida empresonat i torturat. Rafael Casanova va seguir exercint d'advocat sense cap represàlia.

Victus és la seva primera novel·la en castellà.

Vaig començar-la en català, perquè és la llengua en què escric. I no m'acabava de funcionar. Un dia vaig escriure la primera pàgina del llibre en castellà i ja no em vaig aturar. Va ser un procés del tot irracional... Ni jo mateix, que em dedico a la ficció, podia arribar a imaginar que escriuria una novel·la sobre el 1714 en castellà! No puc explicar per què va ser així: per a mi, el paper de l'autor és molt més petit del que ens creiem, en comptes de ser una gran figura és més aviat un mitjà.

La decisió, voluntària o no, aixecarà polseguera.

La novel·la potser obre un altre debat. Quan un autor català es passa al castellà, ho veiem com una deserció. Ja ho veurem, si la societat és prou tolerant per acceptar el canvi de llengua. Tinc més curiositat que per les reaccions dels lectors. —

Tres opinions entusiastes dels que ja l'han llegit

Joan B. Culla

PROFESSOR D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA

“El llibre és un huracà d'aire fresc, una visió des de baix, irreverent, iconoclasta en el millor sentit de la paraula. *Victus* no desmunta el nostre principal mite nacional; el refà encara més potent [...], més proper que en la versió canònica”

Joaquim Albareda

CATEDRÀTIC D'HISTÒRIA MODERNA

“Són admirables tant el domini del tema que demostra com l'anàlisi que fa dels comportaments humans, individuals i col·lectius (dels catalans i dels castellans), a voltes amb una sàtira aguda i saludablement irreverent”

Alzira Martins

EDITORA FRANCESA D'ACTES SUD

“És extraordinàriament potent i, paradoxalment, molt original [...]. Un treball extraordinari: ara tinc passió per la màgia de les fortaleses. Haig de confessar que em miro Barcelona d'una altra manera. Quina herència tan formidable!”

en breu

■ **Carme Sansa, Pere Camps, La Porta i el circ de la Bisbal, Premis Nacionals**

El Consell Nacional de la Cultura i les Arts va fer públics ahir els primers quatre Premis Nacionals del seu mandat. Pere Camps, director del festival BarnaSants, s'ha endut el de música, l'actriu Carme Sansa el de Teatre, l'Associació Independent La Porta ha guanyat el de Dansa i la Fira de Circ al Carrer de la Bisbal d'Empordà el de Circ.

■ **Joan Francesc Mira presidirà Acció Cultural del País Valencià**

L'escriptor Joan Francesc Mira serà el nou president d'Acció Cultural del País Valencià en substitució d'Eliseu Climent, que ocupa el càrrec des de fa més d'una dècada. Els canvis es votaran en assemblea el 23 de juliol. Mira va ocupar el càrrec entre del 1992 al 1999.

■ **200 professionals de la cultura catalana reclamen paritat al govern**

Abans que comenci a discutir-se la llei catalana de la paritat el 26 de juliol, 200 dones de la cultura catalana han firmat una carta que lliuraran avui al conseller Ferran Mascarell en què reclamen “un esforç per combatre la desigualtat de gènere”. Firmen la carta noms com Carme Riera, Gemma Lienas, Isabel Coixet, Muriel Casals i Sol Picó.

■ **El Museu Thyssen restaurarà davant del públic un Tintoretto**

En una gran urna de cristall, al hall del Museu Thyssen s'hi ha instal·lat la pintura renaixentista *El paradís* de Tintoretto, en la qual treballaran els restauradors del centre madrileny fins al gener. Serà el primer museu que permetrà observar tot el procés en directe.

■ **El festival alternatiu NunOff arrenca amb Joan Dausà**

Joan Dausà i els Tipus d'Interès encetaran el festival de creació emergent NunOff aquest dijous. La mostra, que organitza l'associació NunArt a l'Oratori de Sant Felip Neri, al barri de Gràcia de Barcelona, acollirà del 12 al 28 de juliol nits dobles combinades d'arts escèniques i música.

i més a l'ara.cat

✓ **ELS CRITS DE MISHIMA** Ja és a l'Ara.cat el videoclip de Mishima rodat al Circ Raluy. *Els crits* és el segon single del disc *L'amor feliç*.

✓ **EXPO BOLAÑO** El CCCB organitzarà el març del 2013 l'exposició *Arxiu Bolaño*, un homenatge a l'univers literari de l'escriptor xilè, coincidint amb el desè aniversari de la seva mort i amb la 6a edició de Kosmopolis.

✓ **TEL AVIV, MEDITERRÀNIA I LAICA** Al blog *I can hear music* Marta Salicrú explica el seu viatge a Tel Aviv per viure i veure la Nit Blanca.